

LANGILEEN ESKUBIDEAK

Arma zaharrak, garaipen berriak, borroka bera

Berlinen, mundu osoko langileek eta sindikatuek hainbat biltzar egin dituzte lan baldintza duinen aldeko borrokak aztertzeko. Jendartearen eta langileen arteko elkartasuna giltzarri da egun ere, borroka horiek irabaziko badira. Arrakastatsu suertatu diren adibideak badaude, ikusi besterik ez dago zer gertatu den Rio Tinto meatzaritzako multinazionalean, Italiako Piacenzako Ikean, eta Bosnia-Hertzebovinako Dita detergente enpresan.

| MARIA GONZALEZ GOROSARRI |

KRISIALDIAK EUROPA egiazatu du lan jarduna bizitzeko bestekoa ez dela eta, hala ere, lan baldintzek okerrera egin dezaketela. Azken mendeant lortutako eskubideek atzera egin dute, baina XXI. mende teknologikoan langileak XIX. eta XX. mendeetako borroka-tresnak berrerabiltzen hasi dira. Berlinen maiatzan mundu osoko langileak eta sindikatuak elkartu dira, nazio-arteko langileen egoera aztertzeko, hiru erakundek deituta: lan borrokkak ikertzen dituen Global Labour Universityk, Sindikatuen Nazioarteko Konfederazioak (ITUC) eta LabourStart munduko lan borrokei buruzko sareak.

Munduan nagusitu diren eta porrot egin duten borrokkak aztertuz, protesta emankorra izateko baliabideen inguruan eztabaidatu dute Donna McGuire eta Wilfried Schwetz Global Labour University-ko ikerlariak. Lehenengo eta behin, langileen eskakizuna arrakastatsua goa izango da, egoera jakin bat hobetzeko konponbide legez aur-

kezten bada. Bigarrenik, beharginen borroka horretan parte hartzeko haien prestutasuna izatea ezinbestekoa da. Sindikatuek euren kabuz hartutako erabakien desabantailak azaldu dituzte ikertzaileek, beharginek eskakizuna euren egiten ez badute, bidean desmoralizatze-ko aukera handiagoa dagoelako. Era berean, etor daitezkeen zatiketak aurreikustea komeni da, botere borrokek helburutik alboratu ez ditza-ten. Hirugarrenik, baliabideei erreparatzea oinarritzko suertatzen da. Protesta babesteko diru-iturriak ez ezik, euren errebindikazioarekin bat egin dezaketen eragileak erakartze-ri garrantzia handia eman diote, borroka jendartera zabaltzea alegia.

Jendartearen inplikazioa

Langileez gaindiko elkartasuna lortzeko hiru adibide osatzen dute Rio Tinto, Piacenzako Ikea eta Tuzlako Dita enpresetako beharginek. Rio Tinto meatzaritzako transnazional erraldoian langileak abiatutako protesta jendarteaz zabaltzeko, tokian

tokiko babesa bilatu dute. Adam Lee IndustriALL nazioarteko sindikatuko elledunak adierazi bezala, Rio Tintok meategiak dituen herrietan —munduko bost kontinenteetan—, haren jarduerak ingurugiroari eragiten dion kaltea gutxitzeko har litezkeen neurriak azaldu ohi dituzte. Hala, langileen haserreari, tokian tokiko biztanleen sumina gehitzen zaio, neurri ekologikoak eta osasuntsuagoak eskatzeko.

Piacenzako Ikea altzari-dendako langileek, ordea, sektore bereko gainerako beharginen babesa bilatu dute, Berlingo jardunaldietan izandako ordezkarien hitzetan. Ikeak azpikontrataturako CGS garraio enpresan etorkinek italiarrek baino soldata txikiagoa zutela eta sindikatuetan parte hartzeko eskubidea ukatzen zitzaiela salatzen, Piacenzako dendan hamabi langilek itxialdia egin zuten. Denda horretan guztira 300 lagun inguruk lan egiten duela kontuan izanda, protesta txikitzat har daiteke. Hala ere, enpresak hamabi langileak kaleratzean,

LA BATUSA BLOGA

Italiako Piacenzan, Ikeako langileak altzari-dendako ataria blokeatzen ari diren bitartean, polizia haien aurka oldartu dira. Piacenzako saltokian, azpikontrataturiko CGS enpresak hamabi lagun kaleratu zituela-eta hasitako protesta Ikearen Italia osoko dendetara zabaldu zen. Multinazional suediarrek langileak berkontratatu zituen.

gia delako, dela protestaren bidera-garritasuna bertan dagoelako, Adam Leek azpimarratu bezala. Boloniako (Italia) Granarolo esnekien multinazionalako langileen borroka horixe egiaztatu du. Azaroan enpresak soldaten %35eko murrizketa abiatu nahi izan zuenean —hileko soldata 700 eurora jaitsiz—, horren aurka borrokatu ziren 51 langile kanporatu zituen. Orduan, langile gehiago batu zen, beharginak berkontratatzeke. Esnekiak denbora laburrean kontsumi daitezkeen produktuak direnez, horien garraioa tratatzeak enpresari kalte handiegia ekarri zizkion. Langileek kalkulatu zutenaren arabera, lauzpabost orduko grebak 200.000-300.000 euroko galera izan zitekeen.

Europako langileei, elkartasun eske

Lan eskubideak errespetatzen ez dituen enpresa zenbat eta ezagunagoa izan, orduan eta oihartzun handiagoa izaten dute prototestek. Are gehiago, langileak antolatzeke eskubidea tratatu edo ukatzen duten herrietan, nazioarteko kanpainak garrantzia azpimarratu dute izenik jakitera eman ezin dezaketen Turkiako eta Pakistango beharginak. Turkiako langileek, adibidez, Alemaniako metalgintza sektoreko mobilizazioek haien lan baldintzak hobetzeko balio izan dutela azaldu dute, “Turkiako Estatuaren eragozpenak” gainditzeko indarra zutelako. Era berean, Pakistango beharginak Pepsi Smash kanpaina abiatu berriarekin bat egin zuten, “ez bakarrik Pakistango langileen eskubideak errespetatzeko, Ohioko (AEB) beharginen osasun-neurririk ez murrizteko”.

Kapitalismoak etengabe bidegabekeriak sortzen ditu munduan eta Europan, noizean behin, krisialdiak. ■

Italiako beste Ikea denda batzuetan ere protestatzen hasi ziren beharginak. Are gehiago, enpresak eroslee-kin komunikatzeko dituen tresnak erabili zituzten. Esaterako, *Ikea hobetzeko* interneteko kanpainak milaka erantzun jaso zituen “oinarritzko lan eskubideak errespetatzeko” leloarekin, enpresak webgunea blokeatutzat eman arte. Lau hilabete eta gero, langileak berkontratatu zituzten.

Langileek jendarteko beste eragileek elkartasuna ere lortu izan dute, Bosnia-Hertzeogovinako Dita detergente enpresarekin gertatu bezala. 2014ko otsailean, Tuzla herrian bost enpresa pribatizatu nahi izan zituztenean (Dita, Polihem, Poliolhem, GUMARA eta Konjuh), langileek jakin zuten ez zietela inoiz gizarte-kontribuziorik ordaindu. Langabezia soldata ez ezik, jubilazio pentsiorik ere jasoko ez dutela egiaztatzean,

manifestaziora deitu zuten langileek. Polizia gehiegikeriaz oldartu zitzairen eta horrek ikasleen eta beste eragileen erantzuna piztu zuen. Ondorioz, Bosnia-Hertzeogovinako herritarrek gobernuaren ustelkeria kritikatzeko protesta jendetsuak abiatu zituzten. Langileek, baina, nazioarteko hedabideen arreta eza kritikatu zuten, aginte politikoaren aurkako matxinaden berri ematean langileen protestak kontuan hartu ez zituztelako.

Langileen eskubideak errespetatzeko borrokek, gainera, enpresaren irabaziak jomugan izaten dituzte, dela lan baldintzekiko aldea handie-

Azken mendean lorturiko eskubideek atzera egin dute, baina XXI. mende teknologikoan langileak XIX. eta XX. mendeetako borroka tresnak berrerabiltzen hasi dira